

ЕКСКЛУЗИВНО
СРБИ У ЦИРИХУ ЗАТРАЖИЋЕ ЕКСХУМАЦИЈУ ПОСМРТНИХ ОСТАКА НАЈВЕЋЕ СРПСКЕ НАУЧНИЦЕ

■ Јованка СИМИЋ

ЛИВАДА на ободу гробља Нордхајм у Цириху неће још дуго, у незаслуженој сенци, скривати највећу српску научницу 20. века Милеву Марић Ајнштајн (1875-1948).

Уколико управа града Цириха прихвати иницијативу Удружења "Милева Марић Ајнштајн", основаног недавно у том граду, после готово седам деценија Милевини посмртни остаци биће ексхумирани из заједничке гробнице у којој почива са незнатцима, послати на ДНК анализу и, најзад, достојно сахрањени.

Дилема је само - где? У Цириху где већ почива њен млађи син, или у завичају - питање је око којег тек треба да се сложи Милевиних 13 прауника, град Цирих, али и држава Србија.

ПРЕДСЕДНИЦА Јелена Митровић

” Сахрана у Цириху или пренос у Србију?

- Први и најважнији корак је ексхумација - открива за "Новости" Јелена Митровић, председница Удружења. - Ми смо ово удружење и основали с циљем да можемо званично од градске управе Цириха да затражимо ексхумацију и ДНК анализу. Крајње је време да исправимо неправду према тој великој жени.

Непримерено је, каже Митровићева, да таква личност почива са непознатим људима само зато што неколико година после њене смрти нико није бринуо о њеном гробу те је гробље преорано, а њене кости премештене у заједничку гробницу са туђинцима за које такође нико није марио.

НОРДХАЈМ Гробница где почива Милева и плоча коју је Србија поставила 2009.

МИЛЕВА ЧЕКА 7 ДЕЦЕНИЈА

СЛАВА Алберт Ајнштајн и Милева Марић Ајнштајн

ДНК анализу костију из гробнице у којој научница почива са незнатцима тражи Удружење "Милева Марић Ајнштајн"

на помоћ српског конзулата у Цириху на челу са генералним конзулом Зораном Јеремићем.

- Имамо изузетне разлоге да тражимо ексхумирање - самоуверена је Митровићева. - Милева је била супруга једног од најблиставијих умова човечанства, мајка

Наш човек Петар Стојановић из Удружења "Tesla Society" из Сент Галена, који је годинама упорно трагао по архивима за Милевиним гробним местом и коначно га, 2004. године, и открио, у контакту је са неким од потомака Алберта и Милеве.

- Нису Милеву сви по-

томци заборавили - каже Петар за наш лист. - Мира Ајнштајн, Милевина праунука (унука старијег сина Ханса Алберта) јавила ми се управо ових дана из Берна. Она се залаже и за то да се у Новом Саду оснује музеј са именом њене славне прабаке.

Милевине посмртне остатке требало враћати у Србију - вели Стојановић. - Можда бисмо се тиме огрешили о њу саму, јер сам у циришким архивима нашао сведочење госпође Рите Гонзенбах, Милевине блиске пријатељице, која је тврдила да је она изразила жељу да

оца и старијег брата који су после развода Алберта и Милеве 1919. године већ живели у Америци.

Наша историчарка у Америци проф. Радмила Милентијевић, која је 2006. године имала привилегију да заври у тек отворени Ајнштајнов архив и да проучи садржај 850 писама које је Ајнштајн писао из Америке, те је пре четири године објавила књигу "Милева Марић Ајнштајн - Живот са Албертом Ајнштајном", каже за "Новости" да Ајнштајнова супруга није оставила тестамент.

Зато се и не зна поуздано да ли је имала жељу да буде сахрањена у Швајцарској или у Србији.

- Милева није имала тестамент - вели професорка Милентијевић. - Сахрањена је на гробљу Нордхајм. Идеја о преносу њених посмртних остатака у Србију је племенита, али је по мом мишљењу нереална.

Новосадски историчар др Драго Његован, аутор књиге "Драги моји кумови", саткане од писама које је Милева писала из Цириха кумовској породици Гајин у Новом Саду, каже да је крајње време да се Милевине кости одвоје од костију непознатих људи с којима,

” Праунука се залаже да се отвори музеј у Новом Саду

УПОРАН Петар Стојановић је 2004. открио гробницу

због наше небриге, деценијама већ почива.

- Немам одрешит став о томе треба ли њене посмртне остатке пренети у Србију или их поново сахранити у Цириху - каже Његован. - Један син јој почива у Америци, други у Цириху. Бојим се и да би сам поступак преноса био дуг и неизвесан. Нека одлучи држава Србија да ли ће покретати такву иницијативу.

Његован додаје да је од свега можда најбитније то да негују култ о Милеви, кћерки Милоша и Марије Марић из Титела, рођеној с краћом левом ногом, али и с блиставим интелектом, захваљујући којем је као пета жена у историји Универзитета у Цириху и доспела на студије математике и физике.

У Цириху је и упознала Алберта, једног од најблиставијих умова човечанства, и постала његова жена и сарадница у научним открићима. ■

ГРОБНО ПОЉЕ БРОЈ 9

МИЛЕВА почива на ливади у гробном пољу број 9, парцела 9.357 - утврдио је Петар Стојановић из Сент Галена, који је те податке пронашао пре 11 година у циришком архиву и тада разрешио мистерију дугу 56 година. Њен гроб је преоран после 25 година, јер није плаћано гробно место. Те 1973. године уклоњен је Милевин надгробни споменик. Пет година после Стојановићевог открића, наш конзулат у Цириху и Министарство иностраних послова Србије поставили су спомен-плочу.

Свесна је председница Митровић да то неће ићи глатко. У Швајцарској високо рангирају категорију "мир покојника", због које је ексхумирање права реткост. Ипак, верује у "наше људске и крајње хумане аргументе", а у целој идеји ослања се и

његове деце и заслужује достојанствено почивалиште. Верујемо да ће наша иницијатива бити одобрена.

За одлуку власти у Цириху биће важно и мишљење Милевиних потомака. Њих тринаесторо живи у Израелу, Америци и Швајцарској.

СНОВИ Милева, Алберт и син Едуард

ОПЕЛО РУСКОГ СВЕШТЕНИКА

ЖИВЕЋИ после развода од Алберта у сиромаштву и беди, дајући часове математике и клавира у Цириху како би обезбедила свом млађем сину лекове, Милева је својој пријатељици Рити Гонзенбах изразила жељу да буде сахрањена по православним обичајима. Прошлог августа навршило се 67 лета откако је на гробљу Нордхајм руски свештеник Давид Антонијевић Ћубов (1878-1956) одржао опело над блаженопочившом Милевом Марић Ајнштајн. У циришком архиву пише да је сахрана коштала 150 франака.

Стојановић наглашава да је српска дијаспора у Швајцарској јединствена у намери да исправи огрешење целе наше нације о Милеву. И швајцарска јавност је, вели, фасцинирана необичном судбином ове изузетне жене. - Нисам сигуран да ли би

почива у Цириху, близу свог млађег сина Едуарда (1910-1965).

Едуард, односно Тете како га је одмиља звала Милева, боловао је од шизофреније, а умро је у циришком санаторијуму 17 година после своје мајке и далеко од свог